

Burgerschapsonderwijs 2026-2027

Inhoudsopgave

Inleiding	3
Wettelijke eisen burgerschapsonderwijs	4
Waarderingskader OP0 en OP1	5
Definitieve Concept kerndoelen SLO	6
A. Schoolcultuur	
B. Samenleving en democratie	7
C. Maatschappelijke vraagstukken	8
Vormgeving burgerschapsonderwijs & Laurentius	9
Kernwaarden Laurentius in relatie tot burgerschap	9
De Poolster als oefenplaats	11
Samenhang tussen leergebieden	14
Burgerschap Meten	18
Resultaten Burgerschap Meten op De Poolster	19
Ambities	21
Welke einddoelen streven we na?	23
Zo doen we dat in 2026-2027	24

Bijlagen

Wat bieden we nog meer aan op De Poolster?	36
Instemming medezeggenschapsraad	37

Inleiding

In dit document beschrijven wij het burgerschapsonderwijs zoals we dat op dit moment vorm en inhoud geven op De Poolster. Ook leest u op welke manier wij de komende jaren zorg blijven dragen dat ons aanbod aansluit op de behoefte van onze leerlingpopulatie. We beschrijven onze visie op burgerschapsonderwijs, welke doelen wij hierbij voor onze leerlingen nastreven en de wijze waarop wij dit op een samenhangende en herkenbare manier vormgeven op school.

Met dit document maken we voor onszelf en voor de ouders van onze leerlingen de visie, doelen, samenhang en de afspraken betreffende burgerschapsonderwijs duidelijk. Op deze manier zijn de verwachtingen voor alle betrokkenen helder.

Dit document wordt door het gehele team gedragen en uitgevoerd. We evalueren en meten jaarlijks of onze visie, ons aanbod en onze aanpak op het vlak van burgerschap, nog passend is bij onze leerlingpopulatie en we passen deze waar nodig aan.

Wettelijke eisen burgerschapsonderwijs

Inleiding

We hebben ons burgerschapsonderwijs zo ingericht en ingevuld dat we voldoen aan de geldende wettelijke vereisten, de kerndoelen en de kwaliteitsstandaarden van de inspectie. Deze vereisten hebben we hieronder op een rijtje gezet en uiteraard in acht genomen bij het formuleren, invullen en stroomlijnen van ons aanbod. Daarnaast hebben we ervoor gezorgd dat ons aanbod aansluit op en past bij de kenmerken van onze kinderen, de context en de kernwaarden van onze school.

Wat vraagt de wet van ons?

Artikel 8, derde lid, van de Wet op het primair onderwijs is per augustus 2021:

3. Het onderwijs bevordert actief burgerschap en sociale cohesie op doelgerichte en samenhangende wijze, waarbij het onderwijs zich in ieder geval herkenbaar richt op:

A. Het bijbrengen van respect voor en kennis van basiswaarden van de democratische rechtsstaat, zoals verankerd in de Grondwet, en de universeel geldende fundamentele rechten en vrijheden van de mens, en het handelen naar deze basiswaarden op school;

B. Het ontwikkelen van de sociale en maatschappelijke competenties die de leerling in staat stellen deel uit te maken van en bij te dragen aan de Nederlandse democratische samenleving;

C. Het bijbrengen van kennis over en respect voor verschillen in godsdienst, levensovertuiging, politieke gezindheid, afkomst, geslacht, handicap of seksuele gerichtheid alsmede de waarde dat gelijke gevallen gelijk behandeld worden.

3a. Het bevoegd gezag draagt zorg voor een schoolcultuur die in overeenstemming is met de waarden, bedoeld in het derde lid, onderdeel a, creëert een omgeving waarin leerlingen worden gestimuleerd actief te oefenen met de omgang met en het handelen naar deze waarden en draagt voorts zorg voor een omgeving waarin leerlingen en personeel zich veilig en geaccepteerd weten, ongeacht de in het derde lid, onder c, genoemde verschillen.

‘Het gaat voor het primair onderwijs over kerndoel 36, 37, 38 en 39.’

De eisen vanuit de wettelijke opdracht

- Respect voor en kennis van de basiswaarden van de democratische rechtsstaat (Grondwet en UVRM) én het handelen naar deze basiswaarden op school.
- Vrijheid; Gelijkwaardigheid; Solidariteit
- Het ontwikkelen van sociale en maatschappelijke competenties die de leerling in staat stellen deel uit te maken van en bij te dragen aan de pluriforme, democratische samenleving.
- Bijbrengen van kennis over en respect voor verschillen in godsdienst, levensovertuiging, politieke gezindheid, afkomst, geslacht, handicap of seksuele gerichtheid alsmede de waarde dat gelijke gevallen gelijk behandeld worden.

Wat vraagt de inspectie van ons?

Het inspectiekader vraagt om een doelgericht, samenhangend en herkenbaar aanbod dat past bij de leerlingpopulatie van onze school en om een omgeving die stimuleert tot oefenen en handelen. De inspectie hanteert hiervoor de volgende kwaliteitsstandaarden:

OPO

Basisvaardigheden - Het onderwijs in basisvaardigheden bereidt de leerlingen voor op het vervolgonderwijs en de samenleving.

Basiskwaliteit - De school heeft voor het onderwijs in de basisvaardigheden Nederlandse taal (mondelijke taalvaardigheid, lezen, schrijven, begrippenlijst en taalverzorging), rekenen-wiskunde (getallen, verhoudingen, meten en meetkunde, en verbanden) en burgerschap een doelgericht en samenhangend curriculum dat past bij de leerlingenpopulatie van de school.

Voor Nederlandse taal en rekenen is de inhoud van het curriculum tenminste dekkend voor de kerndoelen en werkt het toe naar de referentieniveaus. Het curriculum kent een logisch doorlopende opbouw van doelen en bereidt leerlingen voor op de volgende leerjaren, het vervolgonderwijs en de samenleving. De uitvoering van het curriculum is herkenbaar in de onderwijspraktijk.

Burgerschap richt zich tenminste op bevordering van de basiswaarden van de democratische rechtsstaat en de kennis, houdingen en vaardigheden die daarbij van belang zijn. Dat geldt evenzo voor de sociale en maatschappelijke competenties die nodig zijn in de pluriforme democratische samenleving en kerndoel 20 die daaraan gerelateerd is.

OP1

Aanbod - Het aanbod bereidt de leerlingen voor op vervolgonderwijs en de samenleving.

Basiskwaliteit - De school bereidt de leerlingen voor op het vervolgonderwijs en de samenleving. Zij biedt een breed en op de kerndoelen gebaseerd aanbod. Onder aanbod verstaan we alle lesinhouden, ook die digitaal zijn of online aangeboden worden. Het aanbod van de school is afgestemd op de leerlingenpopulatie en sluit aan bij het (taal)niveau en de onderwijsbehoeften van de leerlingen. Het aanbod wordt waar nodig gedurende de schoolloopbaan verdiept en verbreed, zodanig dat leerlingen een ononderbroken ontwikkeling kunnen doorlopen. Het aanbod is doelgericht, samenhangend en herkenbaar. Bovendien heeft de school de leerinhouden evenwichtig en in samenhang over de leerjaren verdeeld.

Definitieve Concept Kerndoelen SLO

Overzicht domeinen en kerndoelen burgerschap

Domein	Kerndoel
A. Schoolcultuur	1. Schoolcultuur
B. Samenleving en democratie	2. Diversiteit 3. Democratische waarden 4. Maatschappelijke betrokkenheid 5. Democratische betrokkenheid
C. Maatschappelijke vraagstukken	6. Maatschappelijke vraagstukken

A. Schoolcultuur

Kerndoel 1 – Schoolcultuur

Doel: De school zorgt voor een democratische cultuur.

Het gaat hierbij om:

- Zorgen voor een veilige schoolomgeving met aandacht voor diversiteit en inclusie;
- Aanbieden van activiteiten die de betekenis van democratische waarden laten zien;
- Stimuleren van kritische denkvaardigheden, morele en ethische oordeelsvorming en het offline en online respectvol communiceren daarover;
- Samen met de leerlingen vormgeven van een democratische cultuur;
- Aandacht besteden aan actualiteit en maatschappelijke vraagstukken in samenhang met verschillende leergebieden.

B. Samenleving en democratie

Kerdoel 2 – Diversiteit

Doel: De leerling handelt respectvol vanuit kennis over een diverse samenleving.

Het gaat hierbij om:

- Kennis over hoe de grondwet diversiteit in geloofs- en levensovertuiging, politieke voorkeur, afkomst, gender, seksuele oriëntatie en beperkingen beschermt;
- Inschatten en bespreken van situaties die racistisch, discriminerend of stereotyperend zijn;
- Verkennen van en reflecteren op de eigen offline en online identiteit in relatie tot anderen;
- In gedrag rekening houden met ervaringen en perspectieven van anderen.

Kerdoel 3 – Democratische waarden

Doel: De leerling geeft aan hoe diens handelen verbonden is met democratische waarden.

Het gaat hierbij om:

- Kennis over de ontwikkeling en de betekenis van de democratische waarden vrijheid, gelijkheid en solidariteit;
- Kennis over het belang van de grondwet, kinder- en mensenrechten ter bescherming van vrijheid, gelijkheid en solidariteit;
- Verkennen van de grenzen aan vrijheid, gelijkheid en solidariteit;
- Verkennen op basis van morele en ethische perspectieven wat rechtvaardigheid en verantwoordelijk handelen betekent voor jezelf;
- Afwegen hoe het eigen handelen effect heeft op de omgeving en het welzijn van anderen, nu en in de toekomst.

Kerdoel 4 – Maatschappelijke betrokkenheid

Doel: De leerling verkent verschillende mogelijkheden om bij te dragen aan de samenleving.

Het gaat hierbij om:

- Kennis over taken, rollen, rechten en plichten van burgers in de samenleving;
- Verkennen welke middelen kunnen worden ingezet om individueel en collectief bij te dragen aan maatschappelijke veranderingen;
- Oriënteren op maatschappelijke initiatieven, bewegingen en organisaties;
- Benoemen en waarderen van de eigen bijdrage aan de samenleving in dagelijkse situaties;
- Verkennen van de eigen mogelijkheden om maatschappelijke betrokkenheid vorm te geven.

Kerdoel 5 – Democratische betrokkenheid

Doel: De leerling verkent hoe die democratisch handelen in dagelijkse situaties kan vormgeven.

Het gaat hierbij om:

- Beschrijven hoe in een democratie macht en invloed worden uitgeoefend;
- Benoemen van vormen van inspraak en besluitvorming in dagelijkse situaties;
- Communiceren op een respectvolle wijze;
- Leren omgaan met de wensen en de stem van de minderheid in besluitvormingsprocessen;
- Reflecteren op proces en uitkomsten van inspraak en besluitvorming in de schoolomgeving.

C. Maatschappelijke vraagstukken

Kerdoel 6 – Maatschappelijke vraagstukken

Doel: De leerling weegt af welke mogelijkheden die heeft om ten aanzien van maatschappelijke vraagstukken te handelen.

Het gaat hierbij om:

- Benoemen welke belangen en perspectieven een rol spelen binnen actuele, maatschappelijke en planetaire vraagstukken;
- Uitdrukken van persoonlijke idealen en opvattingen;
- Reflecteren hoe de eigen identiteit en waarden het handelen kunnen beïnvloeden;
- Verkennen welke individuele en collectieve bijdragen aan oplossingen mogelijk zijn.

Vormgeving burgerschapsonderwijs & Laurentius

Onze visie en aanbod op het vlak van burgerschap vloeien voort uit de visie van Laurentius Onderwijs en Kinderopvang. Dit is het bestuur waar wij als De Poolster deel van uitmaken. Elke Laurentius school bepaalt vanuit die visie zelf op welke manier zij burgerschapsonderwijs vorm geeft en welke accenten zij van daaruit legt. Iedere school doet dit op een doelgerichte en samenhangende manier, kiest hiervoor een aanpak en creëert hiervoor een aanbod dat het beste past bij de eigen identiteit, leerlingpopulatie en omgeving.

Laurentius Onderwijs en Kinderopvang hecht grote waarde aan alle kansen voor ieder kind. Kinderen krijgen bij ons de ruimte en alle kansen om de wereld te onderzoeken, vragen te stellen en zelf antwoorden en oplossingen te vinden.

Elke school binnen Laurentius is een oefenplaats voor actief, democratisch samenleven en een plaats om een echte wereldburger te worden. Onze scholen bieden kinderen een optimale leeromgeving waarin zij zich voorbereiden op hun rol in de veranderende samenleving. Dit betekent dat kinderen kennis verwerven en daarnaast ook alle ruimte en mogelijkheden krijgen zich te ontwikkelen tot sociale en kritische mensen die zelfvertrouwen hebben en zelfredzaam zijn. Kinderen die vanuit een positief mensbeeld, verschillen tussen zichzelf en anderen waarderen.

De scholen zijn een onderdeel binnen de gemeenschap, wijk of dorp waarin zij staan en vervullen daarbij een verbindende functie. Laurentius scholen zijn scholen waar kinderen, leraren en ouders samenwerken opdat kinderen zich kunnen ontwikkelen tot maatschappelijk betrokken deelnemers aan onze pluriforme samenleving.

Kernwaarden Laurentius in relatie tot burgerschap

Centraal in de kernopdracht van Laurentius staat dat wij kinderen de kennis, vaardigheden, mogelijkheden en ruimte geven om zichzelf te ontplooien en zichzelf te ontwikkelen tot competente burgers. Dit doen wij vanuit onze kernwaarden.

Samen: Wij trekken samen op binnen en buiten Laurentius. De kinderen maken kennis met verschillende achtergronden en culturen en leren verschillen te waarderen in onze pluriforme samenleving. We vinden het belangrijk dat onze kinderen zich zorgzaam en verantwoordelijk opstellen ten aanzien van de gemeenschap en onze planeet. We zorgen voor verbondenheid door samen te leren, te spelen en te vieren. Samenwerken en verantwoordelijkheid nemen voor elkaar zijn voor ons vanzelfsprekendheden. Laurentius is er voor en door de kinderen, leerkrachten en ouders. Wij begeleiden kinderen, zodat zij nu en later actief mee kunnen doen in onze samenleving.

Groei: De brede ontwikkeling van kinderen en leerkrachten staat bij ons centraal. Daartoe stimuleren en inspireren wij elkaar, leren wij met en van elkaar en dagen wij elkaar uit om talenten te ontdekken en tot bloei te laten komen. We leren de kinderen een eigen mening te vormen en te verdedigen om op een democratische manier gezamenlijke besluiten te kunnen nemen en conflicten constructief op te kunnen lossen.

Eigenaarschap: Bij Laurentius ervaar je dat je je ontwikkelt in een omgeving die ruimte biedt om mee te doen, om invloed te hebben en van waarde te zijn. Er is ruimte om de eigen grenzen te verleggen en keuzes te maken. De kinderen zijn in staat om zelf samenwerking aan te gaan met klas-, school- en buurtgenoten om ideeën die zij hebben te organiseren en uit te voeren. Initiatieven van kinderen, bijvoorbeeld voortvloeiend uit de leerlingenraad, worden door onze scholen gewaardeerd en waar mogelijk ook gefaciliteerd en uitgevoerd.

Eigen: Bij Laurentius leren we kinderen om vertrouwen te hebben in zichzelf, hun talenten, potentie en ieders verantwoordelijkheid. In gelijkwaardigheid en met een open houding ontmoeten we elkaar, al zijn we allemaal verschillend.

Plezier: Kwaliteit en plezier gaan hand in hand op scholen van Laurentius. Plezier heeft een positieve impact op de mentale en lichamelijke gezondheid van kinderen. We zorgen daarom voor een afwisselend lesaanbod, waarin het stimuleren van plezier centraal staat. Wij begeleiden de kinderen elke dag met passie en vakmanschap.

Toekomstgericht: Binnen Laurentius wordt er vanuit nieuwsgierigheid naar de toekomst gekeken. De ontwikkelingen op onze scholen zijn toekomstgericht, methodes/lessen zijn up to date en zorgen voor een brede ontwikkeling van onze kinderen, zodat zij straks met vertrouwen de toekomst tegemoet kunnen zien.

Wat betekent dit voor De Poolster?

Elke school binnen Laurentius heeft de ruimte om te bepalen op welke manier zij, binnen de wettelijke kaders, burgerschapsonderwijs vorm geeft en welke accenten zij van daaruit legt. Iedere Laurentius school doet dit op een doelgerichte en samenhangende manier en kiest hiervoor een aanpak en creëert hiervoor een aanbod dat het beste past bij de eigen identiteit, leerlingpopulatie en omgeving. In de rest van dit document beschrijven wij hoe wij op De Poolster invulling geven aan ons burgerschapsonderwijs. En welke keuzes wij maken om optimaal tegemoet te komen aan de behoefte van onze leerlingpopulatie.

De Poolster als oefenplaats

Context van onze school

De Poolster is een katholieke basisschool in het dorp Berkel en Rodenrijs, horend bij de gemeente Lansingerland. Onze school ligt op een strategische plek. Zowel vanuit de Sterrenwijk, de Bomenwijk, de Componistenwijk, Merenbuurt als vanuit de Edelsteenwijk is de afstand naar de school kort. De wijk waarin de school ligt is ongeveer 50 jaar oud.

Lansingerland is een snel groeiende gemeente. In de omgeving zijn nog agrarische en boerenbedrijven gevestigd, maar er is veel land verdwenen voor huisbouw. Wel kunnen we nog steeds de natuur in met de kinderen en op bezoek bij verschillende bedrijven in de omgeving.

Om onze kinderen in contact te brengen met cultuur en kunst brengen de kinderen jaarlijks een bezoek aan een museum en/of theatervoorstelling. Daarnaast zijn wij een cultuurschool waardoor er jaarlijks verschillende cultuuractiviteiten in ons programma verweven zijn.

Onze leerlingpopulatie

Op De Poolster zitten momenteel ongeveer 450 leerlingen. Dit zijn voornamelijk leerlingen die ingestroomd zijn in groep 1, enkele NT2 leerlingen met verschillende achtergronden, maar ook een aantal instromers van andere basisscholen.

Over het algemeen bestaat onze schoolgaande populatie uit kinderen waarvan de ouders een westerse achtergrond hebben. Een klein aantal leerlingen heeft een niet-westerse achtergrond. Dit betekent dat we binnen ons burgerschapsonderwijs op een bewuste manier aandacht moeten besteden aan verschillen in afkomst en levensbeschouwing. Het aanleren van vaardigheden en attitude op de onderdelen 'Gelijkwaardigheid' en 'Kennis van maatschappelijk handelen' zijn hierin belangrijk. Leerlingen moeten ervaren dat diversiteit een vanzelfsprekend onderdeel is van de samenleving, wat zij niet weerspiegeld zien in de populatie op school.

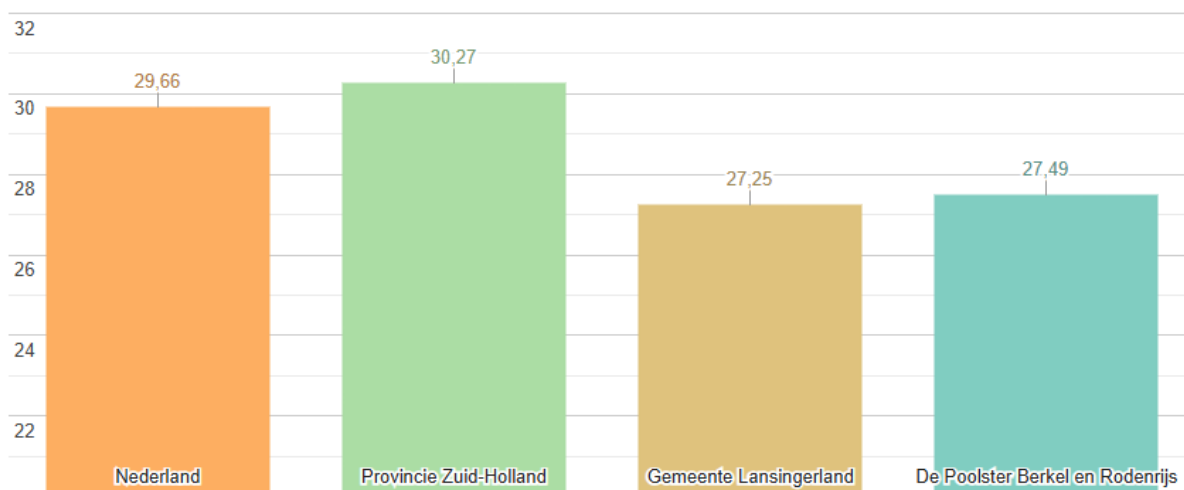
Het opleidingsniveau van de meeste ouders is gemiddeld tot bovengemiddeld. Mede hierdoor zijn de gezinssituaties over het algemeen financieel gezond. Het is belangrijk dat we oog houden op en aandacht hebben voor gezinnen die het minder breed hebben.

We werken nauw samen met verschillende peuterspeelzalen en kinderopvang uit de omgeving. Onze leerkrachten krijgen vanuit deze instanties een overdracht van de peuters naar groep 1. Indien nodig gaat de intern begeleider op bezoek om mee te kijken naar wat een toekomstige leerling nodig heeft bij ons op school. We kunnen dan vooraf bepalen wat een leerling nodig heeft, of wij dat kunnen bieden en hoe. Dit geldt ook op het gebied van burgerschap.

De schoolweging voor De Poolster van dit schooljaar is 27,49. Hoe hoger de schoolweging, hoe complexer de leerlingenpopulatie en hoe lager de verwachte leerresultaten. De gemiddelde schoolweging voor alle scholen in Nederland is 29,75. Onze schoolpopulatie is dus iets minder complex dan het gemiddelde in Nederland.

Gemiddelde regionale schoolwegingen [↗](#)

Vergelijk de schoolweging van De Poolster Berkel en Rodenrijs met het gemiddelde voor de gemeente Lansingerland, de provincie Zuid-Holland en Nederland.

Bovenstaand staafdiagram toont de schoolwegingen in 2025 voor Nederland, de provincie Zuid-Holland, de gemeente Lansingerland en De Poolster Berkel en Rodenrijs.

Bij het in beeld brengen van de leerlingpopulatie op De Poolster vallen een aantal zaken op:

- Weinig diversiteit.
- Verhoudingsgewijs veel kinderen uit gescheiden gezinnen.
- Verhoudingsgewijs veel leerlingen met een vermoeden van hoogbegaafdheid.
- Verhoudingsgewijs veel leerlingen met een vermoeden van ASS, ADHD/ADD, faalangst.
- Verhoudingsgewijs veel leerlingen die begeleiding krijgen op sociaal emotioneel gebied.

Een goede, rustige werksfeer en een veilige groepsdynamiek zijn belangrijke voorwaarden om optimaal tot leren te kunnen komen. We besteden hier structureel aandacht aan. Om kinderen vaardigheden aan te leren om een sociaal veilige en rustige (werk)sfeer in de school te bevorderen, maken we in alle groepen gebruik van de methode Kwink.

Vanuit de tevredenheidsonderzoeken die we afnemen onder onze leerlingen, ouders en medewerkers stellen we vast dat er een goed pedagogisch klimaat op school heerst en er duidelijke grenzen worden gesteld. Dit is ook zichtbaar en voelbaar in de school.

Elk jaar worden er door de leerkrachten en leerlingen groepsregels met elkaar vastgesteld, deze zijn zichtbaar in de groepen. Daarnaast hangen de schoolafspraken in de gangen. Deze gaan ook jaarlijks de klassen rond. Gedurende het jaar worden onze leefregels actief en expliciet betrokken bij de dagelijkse praktijk in en om de school. De leerkrachten geven het goede voorbeeld, zijn een rolmodel voor de kinderen, hanteren en stimuleren de hierbij horende en benodigde aanspreekcultuur. We spreken allemaal dezelfde Kwinktaal.

De Poolster heeft een leerlingenraad. Deze wordt elk jaar op een democratische manier gekozen. In de leerlingenraad zitten kinderen uit groep 5 t/m 8, elk van deze leerlingen vertegenwoordigt ook een groep uit de onderbouw. Een leerkracht zit de leerlingenraad voor. De leerlingenraad maakt samen met de leerkracht de agenda en de leerlingen houden de notulen bij. De leerlingenraad denkt mee over vernieuwingen en aandachtspunten in de school.

Samenhang tussen leergebieden

Burgerschapsonderwijs is geen apart vak, maar speelt zich af op het snijvlak van de verschillende leergebieden. Burgerschap is integraal en alle leergebieden bieden de nodige kennis, vaardigheden en oefensituaties aan voor burgerschapsonderwijs. Je kunt als school zelf kiezen hoe de kerndoelen burgerschap een plaats krijgen in het onderwijs.

Op De Poolster hebben we ervoor gekozen om binnen de leergebieden geschiedenis, aardrijkskunde, natuur en techniek, kunst en cultuur de maatschappelijke en planetaire vraagstukken vanuit verschillende perspectieven te bespreken. Teksten rondom een thema worden samen gelezen en er worden gesprekken gevoerd over de inhoud van de teksten. Hierin leren kinderen zelf na te denken, wordt de woordenschat vergroot en breiden ze hun wereldkennis uit. Binnen het leergebied digitale geletterdheid leren we onze leerlingen dat digitale technologie invloed heeft op henzelf en op de wereld en welke invloed ze zelf hebben op deze digitale wereld. Met vaardigheden uit rekenen en wiskunde helpen we onze leerlingen om informatie te doorgronden, opvattingen te onderbouwen en meningen van feiten te onderscheiden. Bij Nederlands en moderne vreemde talen bieden rijke teksten ons de mogelijkheid om burgerschapsthema's te bespreken, maar ook om het debat te voeren. Lezen en burgerschap gaan hand in hand. Uit onderzoek weten we dat lezen positieve effecten heeft op competenties die samengaan met burgerschap. Lezers doen kennis op van de wereld, staan open voor anderen en kunnen zich zo ontwikkelen tot tolerante, verantwoordelijke en actieve burgers. Tijdens de gymlessen geven we burgerschap praktisch vorm in spel, samenwerking en omgang met verschillen. Met de methode Kwink (sociaal-emotioneel-leren) stimuleren we het ontwikkelingsproces waarmee je fundamentele levensvaardigheden (SEL-competenties) verwerft zodat we onszelf, onze vriendschappen en ons werk effectief en moreel verantwoord kunnen vormgeven. Sociaal-emotioneel-leren biedt competenties die voorwaardelijk zijn voor en verwant zijn aan burgerschapscompetenties. Ze zijn dus niet los van elkaar te zien.

De basisschool is de uitgelezen plek om dit dagelijks met kinderen te oefenen en te leren. In het kader van burgerschap, sociale integratie en mediawijsheid belangrijk voor nu en voor later. Gedragsdeskundigen stellen: 'Het systematisch aanleren van SEL-competenties (levensvaardigheden) draagt wezenlijk bij aan een veilige leer- en leefomgeving.' Ze doelen daarmee op de vijf SEL-competenties die bij onze schoolambities (pagina 21) uitgebreid beschreven staan.

Gouden / Zilveren/ Bronzen Weken

Na de zomervakantie starten we op De Poolster met de Gouden Weken. Dat is de periode van de eerste schooldag tot aan de herfstvakantie. Die eerste zes tot acht weken zijn cruciaal voor het creëren van een fijne sfeer in de groep. In de Gouden en daarna de Zilveren Weken doorloopt iedere groep stap voor stap bepaalde fasen in het proces van groepsvorming (forming, norming, storming).

Na de kerstvakantie starten we met de Zilveren Weken. In deze weken leggen we opnieuw het fundament voor een goede groepsvorming en een fijne, veilige sfeer. De kinderen verkennen elkaar, de leraar en de regels om met elkaar te leren en leven in de groep en de school.

Na de meivakantie starten we met de Bronzen Weken. Het laatste gedeelte van het schooljaar waarin de sfeer soms omslaat. Leerlingen kunnen extra hun best gaan doen om het schooljaar positief af te sluiten, maar soms kunnen leerlingen ook de moed opgeven. Dit heeft effect op groepsprocessen. Aandacht geven aan deze fase doen we door met de groep terug te kijken op de groepsmissie (afspraken) die we gemaakt hebben. We kijken terug op mooie of verdrietige momenten en kijken of we het gezamenlijke doel hebben gehaald. Alles mag er zijn, zo kunnen we het proces van afscheid nemen /afsluiting actief begeleiden.

Wij zijn een Cultuurschool

Het is belangrijk dat elk kind zich veelzijdig kan ontwikkelen en zijn talenten kan laten zien. Om dit te stimuleren werken met de lessen vanuit de Cultuurtrein. Dit zijn lessen cultureel erfgoed, mediawijsheid/mediakunst, literatuur, muziek, theater, dans, handvaardigheid en tekenen. Voor verrijking per vakgebied werken we samen met verschillende instanties zoals bijvoorbeeld de bibliotheek, het Kunstgebouw, de muziekschool, de Historische vereniging.

Je kunt met zang of toneel heel vanzelfsprekend werken aan empathie, samenwerking en respect. School is een oefenplaats. Leerlingen doen ervaring op; niet alleen als individu, maar ook in relatie tot anderen. Zo leren ze zichzelf én de ander beter begrijpen. Muziek en drama vormen een veilig oefenveld. Je kunt emoties spelen zonder dat ze echt zijn. Als je samen zingt, vorm je met elkaar één geluid. Dat lukt alleen als je luistert naar de ander. Zo leren kinderen rekening houden met elkaar. Dat is burgerschap in de praktijk. (artikel uit 'Burgerschap op school' - 2026).

Om bovenstaande redenen hebben wij ervoor gekozen formatieruimte vrij te maken voor een vakdocent muziek (groep 1 t/m 8) en handvaardigheid (groep 3 t/m 8).

Wij zijn een Positieve School

Het hele team op De Poolster is getraind in positieve ontwikkelingspsychologie. Positieve emoties van kinderen vallen of staan met de manier waarop je dingen interpreteert. Voel je je aangevallen door kritiek of ben je dankbaar voor de tips. De meest voorkomende positieve emoties zijn: vreugde, dankbaarheid, sereniteit, belangstelling, hoop, trots, plezier, inspiratie, verwondering en liefde.

Uit onderzoek van Barbara Fredrickson zijn zes wetenschappelijk onderbouwde feiten naar voren gekomen:

1. Positiviteit voelt goed

Heel vanzelfsprekend, maar positieve emoties geven je een goed gevoel.

2. Positiviteit verbreedt je blik

Positieve emoties verruimen letterlijk en figuurlijk je blik.

3. Positiviteit werkt opbouwend

Alle kleine positieve ervaringen samen zorgen voor een blijvende verandering en laten je groeien op allerlei gebieden.

4. Positiviteit remt negativiteit af

Positieve emoties kunnen de effecten van negativiteit verminderen.

5. Positiviteit heeft een omslagpunt

Onderzoek wijst uit dat het omslagpunt voor positieve emoties ligt op 2,9013 staat tot 1. Dit houdt in dat tegenover 1 negatieve emotie 3 positieve emoties moeten staan om te kunnen floreren.

6. Je kunt positiviteit vergroten

Positiviteit kun je op veel manieren laten groeien.

Bijvoorbeeld door: mindfulness & meditatie, het vermenigvuldigen van vriendelijkheid, de natuur in gaan, focus leggen op sterke punten, dankbaarheid tonen, positieve momenten koesteren etc. Het is belangrijk om te investeren in positieve emoties. Leerlingen staan dan meer open om te leren, voor hun omgeving en kunnen zich optimaal ontwikkelen.

Leren is groeien en gaat gepaard met veel emoties. Frustratie als iets nog niet lukt, teleurstelling als een resultaat tegenvalt, angst om uitdagingen aan te gaan, stress door onzekerheid. Het hoort er helaas allemaal bij, het is een kwestie van vallen en opstaan. Veerkracht is hierbij het sleutelwoord. Iedereen heeft een voorraadje veerkracht nodig. Veerkracht gaat over het vermogen om te gaan met problemen en de draad weer op te pakken. Het dealen met tegenslag en er sterker uitkomen dan je was. Veerkracht gaat ook over groeien en jezelf ontwikkelen in aanwezigheid van uitdagingen. Dr. Karen Reivich doet wetenschappelijk onderzoek naar veerkracht. Door bewust aandacht te geven aan een aantal factoren bouw je hier structureel aan.

Zorg voor positieve emoties

Maak plezier, laat kinderen zich trots en geliefd voelen, geef hoop en prikkel de nieuwsgierigheid.

Focus op sterke punten

Benoem, stimuleer en complimenteer zoveel mogelijk op sterke punten.

Versterk emotieregulatie

Leer kinderen hoe ze hun emoties kunnen reguleren.

Werk aan impulscontrole

Leer kinderen hoe ze hun impulsen kunnen controleren. Eerst denken, dan doen.

Stimuleer optimistisch denken

Leer kinderen hoe ze negatieve gedachten kunnen ombuigen naar positieve gedachten (de Leerkuil).

Maak oorzaak en gevolg duidelijk

Leer kinderen verantwoordelijkheid te nemen voor hun eigen aandeel in problemen, waarbij ze leren problemen niet als permanent maar tijdelijk te zien. Niet groter maken dan het is.

Stimuleer empathie

Leer kinderen hoe ze verbaal en non-verbaal anderen kunnen `lezen` en hoe ze zich in kunnen leven in de gevoelens van een ander.

Bouw vertrouwen in eigen kunnen op

Daag leerlingen uit en zorg voor voldoende succeservaringen. Kinderen ervaren zo dat inspanning leidt tot een positief resultaat.

Stimuleer een groeimindset

Help een overtuiging te ontwikkelen bij kinderen dat ze altijd een beetje beter in iets kunnen worden. Fouten maken is gezond.

Met het team proberen we deze theorieën te koppelen aan de dagelijkse praktijk en vorm te geven binnen de groepen op De Poolster.

Samenwerking met de omgeving

Om de omgeving te leren kennen plannen we jaarlijks bezoeken in die passend zijn bij het lesaanbod of het jaarlijkse project. Zo zijn er geregeld bezoeken naar een boerderij of de kas in de omgeving, de polder, de Groenzoom, het gemaal, de begraafplaats, de kerk, de moskee, het bejaardentehuis en/of de bibliotheek.

Ons eigen Poolsterkoor treedt tijdens de avond-4-daagse en op Koningsdag op bij lokale festiviteiten.

Burgerschap in onze thema's

Burgerschapsonwikkeling vindt niet alleen plaats binnen de lessen van Kwink, de kring, cultuureducatie en de vieringen, maar ook in onze thema's binnen de methode. We werken per periode aan een thema voor het vakgebied aardrijkskunde, geschiedenis of natuur en techniek uit Argus Clou.

Doorlopende leerlijn Kwink

Op De Poolster werken we met weekplanningen. Alle kinderen van groep 1 t/m 8 werken in dezelfde periode aan de blokken van Kwink en daarmee aan dezelfde Kwinkslag. Hierdoor is de hele school met dezelfde taal bezig. Mocht het nodig zijn dat een groep iets anders nodig heeft, dan kan er afgeweken worden van de planning. Dit gaat in overleg met de intern begeleider en directie, n.a.v. een groepsbespreking.

Ouderbetrokkenheid op De Poolster

Maandelijks komt de Nova uit, onze nieuwsbrief, die we via Social Schools delen met de ouders van school. Hierin vermelden we van alles over het reilen en zeilen op school. Zo staat er informatie in over actuele onderwerpen die spelen op school en in de groepen, nieuws uit de omgeving etc.

We hebben een zeer betrokken groep ouders die in de ouderraad zitten en we hebben een groep actieve ouders in de medezeggenschapsraad.

Jaarlijks organiseren we voor alle ouders een informatieavond aan het begin van het schooljaar. Op deze avond stelt de groepsleerkracht(en) zich voor en krijgen de ouders informatie over wat ze in het schooljaar kunnen verwachten.

In de school zijn meerdere oud-collega's en oud-ouders werkzaam als vrijwilliger om de leerkrachten en de kinderen te ondersteunen.

We maken gebruik van een tussenschoolse en voorschoolse opvang waar we een samenwerking hebben met kinderopvang Partou en waar vrijwilligers op basis van een vrijwillige vergoeding werken. Veel ouders springen bij om de tussenschoolse opvang te ondersteunen.

Burgerschap meten

Onze school evalueert systematisch de kwaliteit van het onderwijs, zo ook voor burgerschap. We voeren op basis van evaluaties in ons team en binnen ons bestuur de dialoog hierover en dragen er zorg voor dat we zichtbaar maken dat en hoe we werken aan ons burgerschapsonderwijs. Waar nodig passen we ons onderwijs aan.

Net als bij de andere basisvakken stellen we onszelf ook bij burgerschap evaluatieve vragen: Wat doen we, wat willen we en wat is er nodig? Doen we de goede dingen, doen we die dingen goed en hoe weten we dat? Om hiervoor input te verzamelen maken we als school gebruik van het instrument Burgerschap Meten. We voeren sinds schooljaar 2022-2023 jaarlijks een meting uit in onze groepen 7 & 8.

Dit helpt ons om te bepalen of onze leerlingen, met alles wat we aanbieden voldoende kennis, vaardigheden en attitudes opdoen. Burgerschap Meten laat ons zien wat onze kinderen kennen en kunnen en is ondersteunend voor de ontwikkeling van ons burgerschapsonderwijs. We gebruiken de resultaten om met elkaar antwoord te krijgen op vragen als: Wat zijn belangrijke aspecten van burgerschap voor ons en onze leerlingen? In hoeverre ontwikkelen onze kinderen de nodige burgerschapscompetenties? En waar kunnen we ons huidige onderwijsaanbod verrijken? Het voedt en inspireert ons bij het bepalen van wenselijke veranderingen en aanvullingen in ons onderwijsaanbod.

Dankzij de meting krijgen wij goed inzicht in hoe onze leerlingen presteren op vier sociale taken, namelijk:

- Democratisch handelen: het aanvaarden van en bijdragen aan een democratische samenleving. (mening/ discussie)
- Maatschappelijk verantwoord handelen: medeverantwoordelijkheid nemen voor de leefgemeenschappen waartoe men behoort. (samenwerken)
- Omgaan met conflicten: betreft (lichte) conflictsituaties of belangentegenstellingen waarbij het kind zelf 'partij' is.
- Omgaan met verschillen: bij 'verschillen' denken we hier met name aan sociale, culturele, religieuze en uiterlijke verschillen.

Bovendien brengt Burgerschap Meten voor ons in kaart in welke mate onze leerlingen beschikken over:

- Kennis: het weten, begrijpen en inzicht hebben in wat je het beste kunt doen met betrekking tot de vier taken.
- Attitude: het vinden (meningen), willen, bereid zijn om... ten aanzien van de vier taken.
- Vaardigheden: de inschatting van de eigen vaardigheid voor de vier taken.

Resultaten Burgerschap Meten op De Poolster

Wat valt op in ons Schoolrapport?

Het algemene schoolrapport van De Poolster ziet er goed uit. We scoren alles op groen en we scoren hoger in vergelijking met scholen met dezelfde schoolweging, er zijn geen zorgelijke scores. In de trendanalyse zien we dat de waardes nagenoeg gelijk blijven. Dit betekent dat veel kinderen ruim voldoende onderlegd zijn op het gebied van burgerschap. Hier kunnen we heel tevreden mee zijn.

Bij de verdeling van de scores over subschalen zien we wel opvallendheden. Zo zien we dat het onderdeel kennis (KEN) van Maatschappelijk verantwoord handelen (MH) 74%, Omgaan met Conflicten (OC) 2.9 en Omgaan met Verschillen (OV) 2.9 op het gebied van attitude (ATT) wat achterblijven op de overige resultaten. Bij de basiswaarden vallen BA (Begrip voor Anderen) score 3.2 en VM (Vrijheid van Meningsuiting) score 3.3 in negatieve zin op.

Scores De Poolster (15MH00), afname schooljaar: 2024-2025

Kennis (KEN)	Attitude (ATT)	Vaardigheden (VAA)	Basiswaarden (BAW)
84%	3.0	3.2	3.6

Scores Kennis, Attitude en Vaardigheden De Poolster (15MH00), afname schooljaar: 2024-2025

ONDERDEEL	GEM	DH	MH	OC	OV
KEN	84%	91%	74%	81%	86%
VAA + ATT		3.1	3.2	3.0	3.1
ATT	3.0	3.1	3.2	2.9	2.9
VAA	3.2	3.1	3.2	3.2	3.4

Scores Basiswaarden De Poolster (15MH00), afname schooljaar: 2024-2025

BENCHMARK	GEM	GW	BA	VM	AU	VZ	AO	AD	VB
PO	3.6*	3.8*	3.2*	3.3*	3.8*	3.8*	3.6*	3.8*	3.8*

BENCHMARK	GEM	GW	BA	VM	AU	VZ	AO	AD	VB
PO-7	3.6*	3.7*	3.1*	3.3*	3.8*	3.7*	3.6*	3.8*	3.8*
PO-8	3.6*	3.8*	3.2*	3.3*	3.9*	3.8*	3.7*	3.8*	3.7*

Wat houden deze opvallendheden in?

MH onderdeel Kennis

- De leerling kent sociale regels. De sociale regels zijn wettelijke of ongeschreven regels voor het sociaal verkeer.

Basiswaarden: Democratische waarden (vrijheid, gelijkheid), verantwoordelijkheidsbesef, sociale cohesie

Omgaan met Conflicten Attitude

Kerndoel 20A: Basiswaarden van de democratische rechtsstaat; De leerling redeneert over het belang van basiswaarden van de democratische rechtsstaat.

- De leerling wil conflicten oplossen, is bereid het standpunt van de ander serieus te nemen en bereid samen naar een acceptabele oplossing te zoeken.

Omgaan met Verschillen Attitude

Kerndoel 20B: Diversiteit in de samenleving; De leerling verkent hoe die kan omgaan met diversiteit in de samenleving.

- De leerling heeft belangstelling voor andermans opvattingen en leefstijl, wil die respecteren en daarover communiceren, is bereid zijn eigen opvattingen en leefstijl niet als enige waarheid te zien.

Basiswaarden kerndoel 20: Vrijheid van meningsuiting (VM), Verantwoordelijkheidsbesef (VB), Begrip voor anderen (BA), Verdraagzaamheid (VZ)

Begrip voor Anderen (BA)

- De leerling leert over en van ervaringen die ten grondslag liggen aan de democratische rechtstaat, zoals vrijheid, gelijkheid en solidariteit. Ze denken na over hoe je jezelf en anderen respectvol behandelt.

Vrijheid van Meningsuiting (MV)

- De leerling leert over de betekenis van vrijheid, gelijkheid en solidariteit en hoe deze waarden zich verhouden tot elkaar. Respect voor en kennis van deze basiswaarden is cruciaal voor het succes van een democratische samenleving.

Is dit naar verwachting, herkenbaar?

De score op attitude van groep 7 is geen verrassing. In deze groep zitten veel kinderen met leer- en/of gedragsproblematiek. Het achterblijven in vaardigheid en attitude in het 'Oplossen van Conflicten' is hier een logisch gevolg van.

De kinderen zitten op een grotendeels 'witte' school. Dit is geen ideale oefenplaats voor het leren omgaan met verschillen in afkomst en verschillen in levensbeschouwing. Dit is mogelijk een oorzaak van de iets lager uitvallende score op het onderdeel 'Omgaan met Verschillen' en kennis van 'Maatschappelijk Handelen'. Daarnaast zien we dat er onvoldoende aandacht is voor 'Omgaan met Verschillen' in de groepen 1 t/m 4. Dit wordt in schooljaar 2026/2027 aan het lesprogramma toegevoegd.

Ambities

In het jaarprogramma moet, gelet op de resultaten van deze meting prioriteit gegeven worden aan verrijking en verbetering van ons aanbod op het vlak kennis van 'Maatschappelijk verantwoord Handelen' (MH) 74%. Verder nemen we de punten 'Omgaan met Conflicten' (OC) 2.9 en 'Omgaan met Verschillen' (OV) 2.9 graag mee in de doorontwikkeling omdat deze iets lager uitvallen dan overige onderdelen, zoals ook de Basiswaarden BA (Begrip voor Anderen) score 3.2 en VM (Vrijheid van Meningsuiting) score 3.3.

Om bovenstaande reden zijn we in schooljaar 2024-2025 dan ook gestart met de SEL (sociaal emotioneel leren)-methode Kwink. Deze methode is gericht op het systematisch aanleren van vijf SEL-competenties:

Besef hebben van jezelf

- Kunnen inschatten van je eigen gevoelens
- Kennis hebben van je interesses, waarden en kracht
- Een gezond zelfvertrouwen

Besef hebben van de ander

- Empathie
- Perspectief nemen
- Verschillen tussen individuen en groepen herkennen en waarderen
- Sociale signalen kunnen oppakken en interpreteren

Keuzes kunnen maken

- Weloverwogen kiezen met de juiste aandacht voor jezelf en de ander
- Bijdragen aan een positief klimaat in je school
- Verantwoordelijkheid nemen voor je eigen gedrag

Zelfmanagement

- Impulscontrole bij stressvolle situaties
- Omgaan met heftige emoties
- Doelgericht gedrag

Relaties kunnen hanteren

- Relaties aangaan gebaseerd op samenwerking
- Sociale druk weerstaan
- Conflicten oplossen

Hiermee verwachten we de vaardigheden op het gebied van attitude 'Omgaan met Conflicten' en op het onderdeel 'Gelijkwaardigheid' structureel te kunnen aanbieden en versterken.

Om kennis op het onderdeel 'Maatschappelijk Handelen' te vergroten stellen we concrete doelen op schoolniveau.

- We willen dat de leerlingen leren over hun eigen en elkaars identiteit, overeenkomende en verschillende perspectieven en hier respectvol mee om leren gaan.
- De school stimuleert een omgeving waarin elke vorm van discriminatie afgewezen wordt. Leerlingen leren ook dat, wanneer dit niet gebeurt, het kan leiden tot discriminatie en onverdraagzaamheid.
- We leren onze leerlingen begrijpen dat waarden en normen anders kunnen zijn bij anderen en hoe ze daar respectvol mee om kunnen gaan. Het is noodzakelijk dat alle betrokkenen in de school aandacht hebben voor diverse en inclusieve omgangsvormen en onderwijsaanbod.

Over het algemeen zijn we heel tevreden over de mate waarin de kinderen de burgerschapsdoelen beheersen. Wel vinden we bovenstaande opvallendheden belangrijke competenties voor onze leerlingen en willen dat ze hun kennis en vaardigheden op deze vlakken vergroten. Onze concrete ambitie is ervoor te zorgen dat de kennis op het vlak van Maatschappelijk Verantwoord Handelen van 74% naar 80% stijgt. Voor wat betreft de attitude bij Omgaan met Conflicten en Verschillen is het onze ambitie om van 2.9 naar 3.1 te gaan. Op BA (Begrip voor Anderen) en op VM (Vrijheid van Meningsuiting) streven we naar scores van 3.6. We streven ernaar om de overige scores op de verschillende onderdelen te behouden.

Welke einddoelen streven we na?

In onderstaande matrix zijn de einddoelen die we hebben gesteld voor onze kinderen uitgewerkt. Ze zijn uitgewerkt op kennisgebied, attitude en vaardigheden. In de laatste twee kolommen staat beschreven wat een leerling die deze kennis, vaardigheden en attitude beheerst denkt en doet. Deze doelenmatrix gebruiken we als leidraad bij de invulling en evaluatie van ons burgerschapsaanbod.

Burgerschapscompetenties en Burgerschapsgedrag matrix					
COMPONENTEN ▶	Kennis weten, begrijpen, inzicht hebben in	Attitude vinden, willen, bereid zijn	Vaardigheid een inschatting maken van wat je kunt	Reflectie nadenken over onderwerpen	Gedrag
SOCIALE TAKEN ▼	<i>Een jongere met deze kennis ...</i>	<i>Een jongere met deze attitude ...</i>	<i>Een jongere met deze vaardigheid ...</i>	<i>Een jongere met deze reflectie ...</i>	<i>Een jongere die adequaat als burger handelt...</i>
Democratisch handelen Het aanvaarden van en bijdragen aan een democratische samenleving.	... weet wat democratische principes zijn en wat het handelen volgens die principes inhoudt.	... wil ieders stem horen, dialoog aangaan en een actieve, kritische bijdrage leveren.	... kan het eigen standpunt naar voren brengen en luisteren naar de standpunten van anderen.	... denkt na over (on)democratische kwesties en kwesties van (on)macht en (on)gelijke rechten.	... respecteert andere meningen en meerderheids/minderheidsstandpunt en; reflecteert op de wijze waarop beslissingen tot stand komen.
Maatschappelijk verantwoord handelen Medeverantwoordelijkheid nemen voor de leefgemeenschappen waartoe men behoort.	... kent sociale regels (wettelijke of ongeschreven regels voor het sociaal verkeer).	... wil zich sociaal rechtvaardig opstellen (niemand uitsluiten), is bereid tot zorg en hulp, wil de ander en het milieu niet schaden door eigen gedrag.	... kan zich sociaal rechtvaardig opstellen	... denkt na over belangentegenstellingen, sociale cohesie, sociale processen (in- en uitsluiting) en eigen bijdrage aan sociale rechtvaardigheid.	... houdt zich aan spelregels, draagt iets bij aan het collectief belang, voorkomt dat de ander of het milieu geschaad wordt door eigen gedrag.
Omgaan met conflicten Betreft (lichte) conflictsituaties of belangentegenstellingen waarbij de jongere zelf 'partij' is.	... kent manieren om conflicten op te lossen zoals zoeken naar win-win oplossingen, hulp van anderen invoeren, ongelijk bekennen, escalatie voorkomen.	... wil conflicten onderzoeken, is bereid het standpunt van de ander serieus te nemen en samen naar een acceptabele oplossing te zoeken.	... kan naar de ander luisteren, zich in de ander verplaatsen en win-win oplossingen zoeken.	... denkt na over hoe het conflict heeft kunnen ontstaan, over eigen en andermans rol daarin en over mogelijkheden om conflicten te voorkomen of op te lossen.	... analyseert eigen en andermans gedrag, gaat escalatie tegen, zoekt oplossing die voor ieder acceptabel is.
Omgaan met verschillen Bij 'verschillen' gaat het hier met name aan sociale, culturele, religieuze en uiterlijke verschillen.	... kent verschillen van culturele aard, heeft kennis van gedragsregels in verschillende sociale situaties, weet wanneer er sprake is van vooroordeel en discriminatie.	... wil andermans opvattingen en leefstijl leren kennen, staat positief tegenover verschillen.	... kan zich bewegen in onbekende sociale situaties, zich aanpassen aan andermans wensen of gewoonten.	... denkt na over aard en gevolgen van verschillen tussen mensen, culturele achtergronden van gedrag en processen van in- en uitsluiting.	... gaat goed om met alle soorten jongeren, past zich aan anderen aan, discrimineert niet.

Hoe doen we dat tijdens schooljaar 2026-2027?

We hebben, uitgaande van bovenstaande doelen, met elkaar nagelopen en vastgesteld welke onderdelen van lesmethodes en welke bestaande of nog te ontwikkelen activiteiten we kunnen inzetten om de leerlingen stap voor stap de juiste kennis, vaardigheden en attitudes te laten ontwikkelen. Met de einddoelen als richtlijn hebben we voor iedere groep tussendoelen vastgesteld en het nodige aanbod bepaald.

In onderstaande tabel zijn deze tussendoelen per domein uitgewerkt en is aangegeven welke (onderdelen) van onze methodes en activiteiten we daarbij gebruiken. Aan het einde van het schooljaar zullen we, op basis van onze ervaringen en de resultaten vanuit `Burgerschap Meten` met elkaar evalueren of het materiaal en de activiteiten (nog) passend en doelrend zijn en waar nodig het bestaande aanbod of doel aanpassen. We zullen daarbij ook nagaan of de leerkrachten hiervoor over de nodige kennis en vaardigheden beschikken en zorgen waar nodig voor ondersteuning, begeleiding en scholing.

Domein	Kennis	Vaardigheden	Attitude
Democratisch handelen	Kennen van democratische principes zoals vrijheid van meningsuiting	Vaardigheid om mening te uiten, dialoog aan te gaan, standpunten aan te horen	Bereidheid om mening te uiten, dialoog aan te gaan, standpunten aan te horen
Maatschappelijk verantwoord handelen	Kennen van sociale regels, waaronder wetten en regels voor sociaal verkeer	Vaardigheid om elkaar te helpen, elkaar te betrekken, voor een ander te zorgen	Bereidheid om elkaar te helpen, elkaar te betrekken, voor een ander te zorgen
Omgaan met conflicten	Weten dat overleg een goede manier is om conflicten op te lossen	Vaardigheid om een ander serieus te nemen en samen naar een oplossing te zoeken	Bereidheid om een ander serieus te nemen en samen naar een oplossing te zoeken
Omgaan met verschillen	Weten dat er culturele verschillen bestaan	Vaardigheid om met verschillende kinderen samen te werken, met verschillen om te gaan, discriminatie af te wijzen	Bereidheid om met verschillende kinderen samen te werken, met verschillen om te gaan, discriminatie af te wijzen

Bovenstaande tabel gebruiken we om ons aanbod op burgerschapsonderwijs te verwoorden. Er staat omschreven wat er onder de kopjes wordt verstaan.

Democratisch handelen

Groepen	Kennis <i>Kennen van democratische principes</i>	Vaardigheden <i>Vaardigheden om mening te uiten, dialoog te voeren en standpunten in te nemen</i>	Attitude <i>Bereidheid om mening te uiten, dialoog te voeren en standpunten aan te horen</i>	Activiteiten	Evaluatie <i>juni 2026 wanneer in tijdpad</i>
Kleuters	<u>Themahoeken</u> Kinderen zijn zich er bewust van dat ze inspraak hebben in besluitvormingsprocessen.	<u>Themahoeken</u> Kinderen weten dat ze hun gevoelens en wensen kunnen uitspreken m.b.t. de inrichting van de themahoek.	<u>Themahoek</u> Kinderen brengen hun eigen ideeën in, maar hebben ook respect voor de inbreng van de ander.	<u>Themahoek</u> De themahoeken worden in samenspraak met de kinderen ingericht.	
Groep 3/4	<u>De dag vandaag</u> Kinderen leren over de afspraken en regels in een bredere samenleving.	<u>De dag vandaag</u> Kinderen durven hun mening te uiten over verschillende onderwerpen.	<u>De dag vandaag</u> Kinderen durven hun mening te uiten, maar luisteren ook naar de mening van de ander.	<u>De dag vandaag</u> We kijken de dag van vandaag en bieden na afloop ruimte voor een inhoudelijk gesprek, waarin iedereen zijn/haar mening mag geven.	
Groep 5/6	<u>Jeugdjournaal</u> Kinderen leren over de afspraken en regels in een bredere samenleving en kunnen dit in verband brengen met de democratische rechtsstaat. <u>Leerlingenraad</u> 1. Kinderen weten hoe een leerlingenraad tot stand komt, middels jaarlijkse verkiezingen.	<u>Jeugdjournaal</u> Kinderen ontwikkelen inzicht in de basiswaarden vrijheid, gelijkheid en solidariteit en mogelijke spanning hiertussen. <u>Leerlingenraad</u> 1. Kinderen kunnen zich presenteren aan leeftijdsgenoten. 2. Kinderen kunnen hun	<u>Jeugdjournaal</u> Kinderen zijn bereid om het gesprek te voeren, met respect voor de genoemde basiswaarden. <u>Leerlingenraad</u> 1. Kinderen zijn bereid zich verkiesbaar te stellen voor de leerlingenraad.	<u>Jeugdjournaal</u> We kijken het jeugdjournaal en bieden na afloop ruimte voor een inhoudelijk gesprek, waarin iedereen zijn/haar mening mag geven. <u>Leerlingenraad</u> 1. Leerlingenraad verkiezingen worden uitgezet.	

	<p>2. Kinderen weten dat ze inspraak hebben op het schoolbeleid, maar dat het recht van de meeste stemmen geldend is.</p>	<p>eigen stem uitbrengen. 3. Kinderen kunnen de standpunten van hun klasgenoten delen in/met de leerlingenraad.</p>	<p>2. Kinderen kunnen en durven hun eigen stem uit te brengen. 3. Kinderen kunnen hun standpunt delen, maar ook luisteren naar het standpunt van een ander.</p>	<p>2. Uitslagen worden geteld en leerlingenraad wordt samengesteld. 3. 4x per jaar komt de leerlingenraad bij elkaar, onder leiding van een werkgroep met leerkrachten/directie.</p>	
Groep 7/8	<p><u>Jeugdjournaal</u> Kinderen leren over de afspraken en regels in een bredere samenleving en kunnen dit in verband brengen met de democratische rechtsstaat.</p> <p><u>Leerlingenraad</u> 1. Kinderen weten hoe een leerlingenraad tot stand komt, middels jaarlijkse verkiezingen. 2. Kinderen weten dat ze inspraak hebben op het schoolbeleid, maar dat het recht van de meeste stemmen geldend is.</p>	<p><u>Jeugdjournaal</u> Kinderen ontwikkelen inzicht in de basiswaarden vrijheid, gelijkheid en solidariteit en mogelijke spanning hiertussen.</p> <p><u>Leerlingenraad</u> 1. Kinderen kunnen zich presenteren aan leeftijdsgenoten. 2. Kinderen kunnen hun eigen stem uitbrengen. 3. Kinderen kunnen de standpunten van hun klasgenoten delen in/met de leerlingenraad.</p>	<p><u>Jeugdjournaal</u> Kinderen zijn bereid om het gesprek te voeren, met respect voor de genoemde basiswaarden.</p> <p><u>Leerlingenraad</u> 1. Kinderen zijn bereid zich verkiesbaar te stellen voor de leerlingenraad.</p>	<p><u>Jeugdjournaal</u> We kijken het jeugdjournaal en bieden na afloop ruimte voor een inhoudelijk gesprek.</p> <p><u>Leerlingenraad</u> 1. Leerlingenraad verkiezingen worden uitgezet. 2. Uitslagen worden geteld en leerlingenraad wordt samengesteld. 3. 4x per jaar komt de leerlingenraad bij elkaar, onder leiding van een werkgroep met leerkrachten/directie.</p>	

Maatschappelijk verantwoord handelen

Groepen	Kennis <i>Kennen van sociale regels, waaronder wetten en regels voor sociaal verkeer</i>	Vaardigheden <i>Vaardigheid om elkaar te helpen, betrekken en voor een ander te zorgen</i>	Attitude <i>bereidheid elkaar te helpen, te betrekken en voor een ander te zorgen</i>	Activiteiten	Evaluatie <i>juni 2026</i>
Kleuters	<p><u>Kwink</u></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. De kinderen kennen de regels en afspraken op school en in de klas. 2. De kinderen houden zich aan de regels. 3. De kinderen zijn met elkaar verantwoordelijk voor de klas. <p><u>Goede doel</u> De kinderen leren dat sommige doelgroepen een extra steuntje in de rug kunnen gebruiken. Ze spannen zich hiervoor in.</p>	<p><u>Kwink</u></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. De kinderen weten de afspraken na te komen en weten hoe ze zich moeten gedragen in de klas en in de school. 2. De kinderen weten welk gedrag ze moeten laten zien in verschillende situaties. 3. De kinderen weten wat er van ze verwacht wordt tijdens het spelen/werken en het opruimen. <p><u>Goede doel</u> De kinderen weten hoe ze hun steentje kunnen bijdragen voor het goede doel.</p>	<p><u>Kwink</u></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. De kinderen leven de afspraken en regels na. Er wordt gelopen door de gangen en netjes omgegaan met de spullen op school. 2. De kinderen houden zich aan de regels en ze gecorrigeerd worden, weten ze wat er van hen verwacht wordt. 3. De kinderen gaan voorzichtig met de spullen om en ruimen deze ook weer netjes op. <p><u>Goede doel</u> Alle kinderen leveren een inspanning voor het goede doel.</p>	<p><u>Kwink</u></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Samen afspraken maken voor in de klas. De leerkracht hangt deze zichtbaar op. De schoolafspraken hangen in de gang en worden besproken. 2. Als de kinderen zich niet aan een afspraak of regel houden, verwijst de leerkracht terug naar deze afspraak/regel. En bespreekt hoe dit volgende keer anders kan. 3. De kinderen ruimen na het spelen/werken gezamenlijk op. Dit wordt nabesproken. <p><u>Goede doel</u> Tijdens het schoolproject voeren de kinderen klusjes uit om geld in te zamelen voor een jaarlijks te bepalen doel.</p>	

<p>Groep 3/4</p>	<p><u>Kwink</u> 1. De kinderen kennen de regels en afspraken op school en in de klas. 2. De kinderen weten waarom pesten niet mag.</p> <p><u>Goede doel</u> De kinderen leren dat sommige doelgroepen een extra steuntje in de rug kunnen gebruiken. Ze spannen zich hiervoor in.</p>	<p><u>Kwink</u> 1. De kinderen weten de afspraken na te komen en weten hoe ze zich moeten gedragen in de klas en in de school. 2. De kinderen herkennen pestgedrag.</p> <p><u>Goede doel</u> De kinderen weten hoe ze hun steentje kunnen bijdragen voor het goede doel.</p>	<p><u>Kwink</u> 1. De kinderen leven de afspraken en regels na. Er wordt gelopen door de gangen en netjes omgegaan met de spullen op school. 2. De kinderen pesten elkaar niet.</p> <p><u>Goede doel</u> Alle kinderen leveren een inspanning voor het goede doel.</p>	<p><u>Kwink</u> 1. Samen afspraken maken voor in de klas. De leerkracht hangt deze zichtbaar op. De schoolafspraken hangen in de gang en worden besproken. 2. De kinderen weten welke stappen te zetten als zij pestgedrag zien.</p> <p><u>Goede doel</u> Tijdens het schoolproject voeren de kinderen klusjes uit om geld in te zamelen voor een jaarlijks te bepalen doel.</p>	
<p>Groep 5/6</p>	<p><u>Kwink</u> 1. De kinderen kennen de regels en afspraken op school en in de klas. 2. De kinderen kennen het verschil tussen pesten en een conflict hebben met elkaar.</p>	<p><u>Kwink</u> 1. De kinderen weten de afspraken na te komen en weten hoe ze zich moeten gedragen in de klas en in de school. 2. De kinderen herkennen pestgedrag en herkennen een conflict.</p>	<p><u>Kwink</u> 1. De kinderen leven de afspraken en regels na. Er wordt gelopen door de gangen en netjes omgegaan met de spullen op school. 2. De kinderen pesten elkaar niet en ze weten hoe ze met een conflict moeten omgaan.</p>	<p><u>Kwink</u> 1. Samen afspraken maken voor in de klas. De leerkracht hangt deze zichtbaar op. De schoolafspraken hangen in de gang en worden besproken. 2. De kinderen weten welke stappen te zetten als zij pestgedrag of een conflict zien.</p>	

	<p><u>Goede doel</u> De kinderen leren dat sommige doelgroepen een extra steuntje in de rug kunnen gebruiken. Ze spannen zich hiervoor in.</p>	<p><u>Goede doel</u> De kinderen weten hoe ze hun steentje kunnen bijdragen voor het goede doel.</p>	<p><u>Goede doel</u> Alle kinderen leveren een inspanning voor het goede doel.</p>	<p><u>Goede doel</u> Tijdens het schoolproject voeren de kinderen klusjes uit om geld in te zamelen voor een jaarlijks te bepalen doel.</p>	
Groep 7/8	<p><u>Kwink</u> 1. De kinderen kennen de regels en afspraken op school en in de klas. 2. De kinderen kennen het verschil tussen pesten en een conflict hebben met elkaar.</p> <p><u>Goede doel</u> De kinderen leren dat sommige doelgroepen een extra steuntje in de rug kunnen gebruiken. Ze spannen zich hiervoor in.</p>	<p><u>Kwink</u> 1. De kinderen weten de afspraken na te komen en weten hoe ze zich moeten gedragen in de klas en in de school. 2. De kinderen herkennen pestgedrag en herkennen een conflict.</p> <p><u>Goede doel</u> De kinderen weten hoe ze hun steentje kunnen bijdragen voor het goede doel.</p>	<p><u>Kwink</u> 1. De kinderen leven de afspraken en regels na. Er wordt gelopen door de gangen en netjes omgegaan met de spullen op school. 2. De kinderen pesten elkaar niet en ze weten hoe ze met een conflict moeten omgaan.</p> <p><u>Goede doel</u> Alle kinderen leveren een inspanning voor het goede doel.</p>	<p><u>Kwink</u> 1. Samen afspraken maken voor in de klas. De leerkracht hangt deze zichtbaar op. De schoolafspraken hangen in de gang en worden besproken. 2. De kinderen weten welke stappen te zetten als zij pestgedrag of een conflict zien.</p> <p><u>Goede doel</u> Tijdens het schoolproject voeren de kinderen klusjes uit om geld in te zamelen voor een jaarlijks te bepalen doel.</p>	

Omgaan met conflicten

Groepen	Kennis <i>Weten dat overleg een goede manier is om conflicten op te lossen</i>	Vaardigheden <i>Vaardigheid om een ander serieus te nemen en samen naar een oplossing te zoeken</i>	Attitude <i>Bereidheid om een andere serieus te nemen en samen naar een oplossing te zoeken</i>	Activiteiten	Evaluatie <i>juni 2026</i>
Kleuters	<u>Kwink</u> 1. De kinderen weten wat veilig zijn betekent. <u>Gesprekken</u> De kinderen weten en accepteren dat er overeenkomsten en verschillen tussen mensen bestaan en dit tot conflict kan leiden.	<u>Kwink</u> 1. De kinderen weten dat je dingen kunt leren, proberen en zelf kunt doen als je je veilig voelt. <u>Gesprekken</u> De kinderen weten hoe zij eenvoudige taken en problemen kunnen oplossen met respect voor onderlinge afspraken.	<u>Kwink</u> 1. De kinderen weten bij wie ze hulp kunnen vragen als ze zich niet veilig voelen. <u>Gesprekken</u> De kinderen leren hun gevoel uit te spreken, te luisteren naar de ander, rekening te houden met de ander en proberen samen tot een oplossing te komen.	<u>Kwink</u> 1. Kinderen herkennen een gevaarlijke situatie en bespreken met elkaar wat je kunt doen om dit te voorkomen. <u>Gesprekken</u> Gesprekken voeren op groepsniveau, in kleine groepjes of individueel. Dit gebeurt op structurele basis, maar ook na een incident (bijv. pauze).	
Groep 3/4	<u>Kwink</u> 1. De kinderen weten wat veilig zijn betekent. <u>Gesprekken</u> De kinderen weten en accepteren dat er overeenkomsten en verschillen tussen mensen	<u>Kwink</u> 1. De kinderen weten dat je dingen kunt leren, proberen en zelf kunt doen als je je veilig voelt. <u>Gesprekken</u> De kinderen weten hoe zij eenvoudige taken en problemen kunnen oplossen met respect voor onderlinge afspraken.	<u>Kwink</u> 1. De kinderen weten bij wie ze hulp kunnen vragen als ze zich niet veilig voelen. <u>Gesprekken</u> De kinderen leren hun gevoel uit te spreken, te luisteren naar de ander, rekening te houden met de ander en proberen samen tot een oplossing te komen.	<u>Kwink</u> 1. Kinderen herkennen een gevaarlijke situatie en bespreken met elkaar wat je kunt doen om dit te voorkomen. <u>Gesprekken</u> Gesprekken voeren op groepsniveau, in kleine groepjes of individueel. Dit gebeurt op structurele	

	bestaan en dit tot conflict kan leiden.			basis, maar ook na een incident (bijv. pauze).	
Groep 5/6	<p><u>Kwink</u> 1. Ik weet dat ik moet nadenken voordat ik reageer op een bericht.</p> <p><u>Gesprekken</u> De kinderen weten en accepteren dat er overeenkomsten en verschillen tussen mensen bestaan en dit tot conflict kan leiden.</p>	<p><u>Kwink</u> 1. Ik denk na voordat ik reageer op berichten.</p> <p><u>Gesprekken</u> De kinderen weten hoe zij eenvoudige taken en problemen kunnen oplossen met respect voor onderlinge afspraken.</p>	<p><u>Kwink</u> 1. Ik denk na voordat ik reageer op een bericht.</p> <p><u>Gesprekken</u> De kinderen leren hun gevoel uit te spreken, te luisteren naar de ander, rekening te houden met de ander en proberen samen tot een oplossing te komen.</p>	<p><u>Kwink</u> 1. We oefenen met eerst nadenken voordat we reageren.</p> <p><u>Gesprekken</u> Gesprekken voeren op groepsniveau, in kleine groepjes of individueel. Dit gebeurt op structurele basis, maar ook na een incident (bijv. pauze).</p>	
Groep 7/8	<p><u>Kwink</u> 1. De kinderen kennen hun persoonlijke grenzen. 2. Ik weet dat ik moet nadenken voordat ik reageer op een bericht.</p> <p><u>Gesprekken</u> De kinderen weten en accepteren dat er overeenkomsten en verschillen tussen mensen bestaan en dit tot conflict kan leiden.</p>	<p><u>Kwink</u> 1. De kinderen weten hoe ze die grenzen moeten aangeven. 2. Ik denk na voordat ik reageer op berichten.</p> <p><u>Gesprekken</u> De kinderen weten hoe zij eenvoudige taken en problemen kunnen oplossen met respect voor onderlinge afspraken.</p>	<p><u>Kwink</u> 1. De kinderen geven hun grenzen aan. 2. Ik denk na voordat ik reageer op een bericht.</p> <p><u>Gesprekken</u> De kinderen leren hun gevoel uit te spreken, te luisteren naar de ander, rekening te houden met de ander en proberen samen tot een oplossing te komen.</p>	<p><u>Kwink</u> 1. De kinderen kunnen hun persoonlijke grenzen benoemen en aangeven. 2. We oefenen met eerst nadenken voordat we reageren.</p> <p><u>Gesprekken</u> Gesprekken voeren op groepsniveau, in kleine groepjes of individueel. Dit gebeurt op structurele basis, maar ook na een incident (bijv. pauze).</p>	

Omgaan met verschillen

Groepen	Kennis <i>Weten dat er culturele verschillen bestaan</i>	Vaardigheden <i>Vaardigheid om met verschillende kinderen samen te werken, met verschillen om te gaan, discriminatie af te wijzen</i>	Attitude <i>Bereidheid om met verschillende kinderen samen te werken, met verschillen om te gaan, discriminatie af te wijzen</i>	Activiteiten	Evaluatie <i>juni 2026</i>
Kleuters	Kinderen leren dat er overeenkomsten en verschillen zijn, fysiek en cultureel.	Kinderen zien verschillen (bij elkaar) en weten hoe ze hiermee omgaan.	Kinderen maken geen onderscheid op identiteit tussen met wie ze spelen/werken.	In gesprek gaan met kinderen over verschillen en overeenkomsten. Daarnaast wordt er stilgestaan bij diverse culturele festiviteiten.	
Groep 3/4	Kinderen leren dat er overeenkomsten en verschillen zijn, fysiek en cultureel.	Kinderen zien verschillen (bij elkaar) en weten hoe ze hiermee omgaan.	Kinderen maken geen onderscheid op identiteit tussen met wie ze spelen/werken.	In gesprek gaan met kinderen over verschillen en overeenkomsten. Daarnaast wordt er inhoudelijk stilgestaan bij diverse culturele festiviteiten. Deze lessen staan in Prowise.	
Groep 5/6	<u>Argus Clou</u> 1. Kinderen weten dat je altijd ergens bij hoort (gr 5). 2. Kinderen weten dat er verschillende godsdiensten zijn, met elk hun eigen "God" (gr 6). 3. Kinderen leren ook dat er mensen zijn die niet geloven (gr 6). 4. Kinderen weten dat er veel	<u>Argus Clou</u> Kinderen werken samen aan de onderzoeksvragen binnen het thema.	<u>Argus Clou</u> Ze leren en begrijpen dat er overeenkomsten en verschillen zijn binnen de samenleving en hoe je met deze verschillen om kunt gaan.	<u>Argus Clou</u> 1. Thema 4 aardrijkskunde 'Groepen & grenzen' (groep 5). 2. 3. Thema 4 les 2 'Geloven op jouw manier' (groep 6)? 4. 5. 6. Thema 5 aardrijkskunde 'Nederland een wereldland' (groep 6)	

	<p>Nederlanders (voor) ouders hebben uit een ander land.</p> <p>5.De kinderen weten dat hierdoor verschillen in cultuur en achtergrond zijn.</p> <p>6.De kinderen herkennen invloeden vanuit andere culturen in Nederland.</p> <p>7.Kinderen leren over de slavernij en dat niet iedereen als gelijke werd gezien en behandeld.</p>			<p>7.Thema 4 geschiedenis `Zoete suiker, bittere ellende` (groep 6)</p>	
Groep 7/8	<p><u>Argus Clou</u></p> <p>1.Kinderen leren over verschillen tussen arm en rijk (groep 7).</p> <p>2.Kinderen leren over verschillende volken en talen in één land (groep 8).</p> <p>3.Kinderen leren over hun rechten.</p> <p>4.De kinderen leren over het Christendom, de Islam en de kruistochten.</p> <p>5.De kinderen weten dat er ruzie over geloof kan zijn en dat niet iedereen dezelfde rechten had.</p>	<p><u>Argus Clou</u></p> <p>Kinderen werken samen aan de onderzoeksvragen binnen het thema.</p>	<p><u>Argus Clou</u></p> <p>Ze leren en begrijpen dat er overeenkomsten en verschillen zijn binnen de samenleving en hoe je met deze verschillen om kunt gaan.</p>	<p><u>Argus Clou</u></p> <p>1.Thema 4 aardrijkskunde `Ik wil een beter leven` (groep 7).</p> <p>2.Thema 4 aardrijkskunde `Vrede spreekt niet vanzelf` (groep 8).</p> <p>3.Thema 5 aardrijkskunde `Je goed recht` (groep 8)</p> <p>4.Thema 2 geschiedenis `Reizen voor God, reizen voor geld` (groep 8)</p> <p>5.Thema 3 geschiedenis `Dappere denkers, verboden kerken` (groep 8)</p>	

	<p><u>Bezoek kerk/moskee</u> De kinderen leren over verschillende geloven waar verschillende gebedshuizen bij horen.</p>	<p><u>Bezoek kerk/moskee</u> De kinderen leren over overeenkomsten en verschillen vanuit verschillende geestelijke stromingen.</p>	<p><u>Bezoek kerk/moskee</u> De kinderen staan open voor een bezoek aan de kerk én de moskee om te leren over overeenkomsten en verschillen tussen culturen.</p>	<p><u>Bezoek kerk/moskee</u> De kinderen brengen een bezoek aan de kerk en de moskee en krijgen een rondleiding. Zij mogen vragen stellen, met respect voor overeenkomsten/verschillen vanuit hun eigen afkomst.</p>	
--	--	--	--	--	--

Wat bieden we nog meer aan op De Poolster op het gebied van burgerschap

Overig Aanbod	4 tot 6 jaar	6 tot 8 jaar	8 tot 10 jaar	10 tot 12 jaar
Huisje Boompje Beestje/School tv	x	x		
Rollenspel themahoeken	x			
Kringgesprek	x	x	x	x
Doelen/keuzewerk in de groep	x	x	x	x
Verkeer	x	x	x	x
Diverse verkiezingen > Carnaval, Kinderboekenweek, leerlingenraad	x	x	x	x
Keuze-uur	x	x		
Verschillen tussen kinderen en hun aanpak zichtbaar (OOP, RT etc.)	x	x	x	x
Uitlaatklep	x	x	x	x
Vieringen en tradities religieuze kalender	x	x	x	x
Lessen over mindset en ons brein	x	x	x	x
Positieve School	x	x	x	x
Coöperatieve werkvormen	x	x	x	x
Afval scheiden (GFT, papier, PMD en restafval)	x	x	x	x
Talentweken			x	x
1 op 1 ontwikkelgesprek		x	x	x
Leerlijn digitale geletterdheid	x	x	x	x
Methode Taal Actief 5 > Presenteren		x	x	x
Methode Nieuwsbegrip Next		x	x	x
Methode De Zaken		x		
Methode Argus Clou (geschiedenis, aardrijkskunde, natuur & techniek)			x	x
Methode Taal Actief 5 > Debat		x	x	x
(Mee beoordelen) spreekbeurten				x
(Mee beoordelen) Nieuwskring			x	
Gastlessen Safe School			x	x

Seksuele voorlichting				X
Afname Viseon		X	X	X
Methode `Moet je doen` rollenspel		X	X	X
Pleinbeurt		X	X	X
Gastlessen bureau HALT				X

Instemming medezeggenschapsraad

R.K. basisschool 'De Poolster'
Postbus 132
2650 AC Berkel en Rodenrijs
tel: 010 51 155 98
E-mail: poolster@laurentiusstichting.nl

Medezeggenschapsraad R.K.B. 'De Poolster'

Datum: 13-05-2026

Geachte mevrouw Vonk, beste Wendy,

Hierbij bericht ik u dat de MR kennis heeft genomen van het document **Burgerschapsonderwijs 2026-2027**.
De MR stemt in met de inhoud van dit bovengenoemde document specifiek voor R.K. Basisschool 'De Poolster'.

Met vriendelijke groet,

Serge Hählen
Voorzitter MR R.K. Basisschool 'De Poolster'